

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli kurucularından olan

DAVID HUME

(Edinburgh Üniversitesi, Büyük Britanya)

"İnsanın Doğası Üzerine Bir İnceleme; Ahlak, Siyaset, Yazın Denemeleri, Siyasal Söylevler"
gibi çalışmalarıyla iktisat biliminin unutulmazları arasında yer almıştır.

DAVID HUME (1711-1776)

Yaşam Öyküsü: Adı David Hume olarak İngilizleştirilmiş David Home, 7 Mayıs 1711'de doğmuş İskoçyalı filozof, tarihçi ve iktisatçıdır. Avukat olan babası Joseph Home 1713'te hayatını kaybetmiş olup, annesi üç çocuğunu tek başına yetiştirmiştir. Hume gençliğinde, amcasının papaz olarak çalıştığı İskoçya Kilisesi'ne hizmet etmiştir. Hiç evlenmeyen Hume, zamanının bir kısmını, 16. yy'dan beri ailesine ait olan Berwickshire'daki evinde geçirmiştir. Ailesi çok zengin olmayan Hume'un geliri sınırlı olmuş, ailenin küçük erkek çocuğu olarak babasından kalan az miktarda miras ile geçimini sürdürmüştür. Bu sebeple yaşamını başka bir şekilde devam ettirme gereksinimi duymuştur. Edinburgh Üniversitesi'nde Hukuk okumak için 12 yaşında evden ayrılmıştır. 25 Ağustos 1776'da hayatını kaybetmiştir.

Eğitim-Kariyer: Başlarda ailesinden ötürü Hukuk alanında kariyer hedeflemiş, 12 yaşında Edinburgh Üniversitesi'nde felsefe okumuş, 23 yaşında Fransa'ya gitmiştir. Dört yıl kaldığı Fransa'dan dönerken, 1738'de, İnsan Doğası Üstüne Bir İnceleme (A Treatise on Human Nature) adlı eserini tamamlamıştır. Çalışmak zorunda olduğundan bir tüccarın yanında asistanlık yapmaya başlamıştır. Böylece anakara Avrupası'nda birçok ülkeyi dolaştığı sırada ilk eserindeki düşüncelerini 1748'de yeniden ele alıp işlemiş ve yayınlamıştır: An Enquiry into Human Understanding (İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme). 1744'te Edinburgh Üniversitesi Pnömatik ve Ahlak İlmi Kürsüsü'ne başvurmuş, ancak ateist olarak görüldüğünden kabul edilmemiştir. 1751'de İngiltere'de araştırma yapabileceği bir iş bulmuş; Edinburgh Hukuk Fakültesi'nde Kitaplık Memurluğu yapmıştır. Bu kitaplıkta çalıştığı yıllarda, 1755'te, History of England (İngiltere Tarihi) adlı eserini tamamlamıştır. Bu eserin yarattığı etkiyle üne kavuşmuştur. 1763'te elçilik katibi olarak Fransa'ya gitmiş, orada J. J. Rousseau ve ansiklopedicilerle kurduğu yakın dostluk düşünsel zenginleşmesine katkıda bulunmuştur. İngiltere'ye tekrar döndükten sonra kısa bir süreliğine Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmıştır. Daha sonra buradan ayrılarak Edinburgh'a dön-

İktisat Bilimine Katkıları: Politika konusundaki tartışmaları aracılığıyla, İktisat bilimi üzerinde de etkili birçok fikrin gelişimine katkı sağlamıştır. Bu fikirler özel mülkiyet, enflasyon ve dış ticaret alanlarına ilişkindir. "Ticaret Dengesi" makalesine istinaden, Krugman, "David Hume ilk doğru ekonomik modeli kurmuştur" diye belirtmektedir. Locke'un aksine, Hume'a göre özel mülkiyet doğal bir hak değildir. Hak olması kaynakların sınırlı olmasından ileri gelmektedir. Ancak eğer tüm mallar sınırsız değil ve serbest kullanıma açıksa, özel mülkiyet bir hak olmaktan çıkmaktadır. Hume ayrıca mülkiyet dağılımının eşit olmadığını, zira mükemmel eşitliğin tasarruf ve üretime ilişkin fikirleri yıkabileceğini, dolayısıyla yoksulluğa yol açabileceğini düşünmektedir. 1752'de ticaret dengesi üzerine yazdığı bir denemede David Hume, ticaret fazlasının ülkeye kıymetli metal girişini sağladığını, bunun para arzını artırdığını ve fiyatların yükselmesine neden olduğunu ifade etmektedir. Paranın satın alma gücünün, onun miktarıyla ters orantılı olduğunu söyleyerek merkantilistleri eleştirmiştir. Ayrıca, Locke'dan farklı olarak, para bolluğunun faiz haddi üzerine etkisini kabul etmemektedir. Faizin ticaret ve sanayiden elde edilen kâra bağlı olduğunu savunmuştur. Arkadaşı olan Adam Smith onun İktisada ve Siyasal Felsefe'ye katkılarını kabul etmiştir.